

безпосередньо із захистом і відстоюванням прав ВПО в суспільстві, правовим регулюванням стосунків ВПО в новій громаді. Тут доцільними є представництво, адвокатство, стимулювання до самодопомоги [3, с. 25].

Висновки. Таким чином, соціальна підтримка ВПО є ключовим інструментом подолання їхніх життєвих труднощів. мета її – забезпечити переселенцям доступ до основних соціальних послуг, сприяти їх інтеграції в громади, а також створити умови для самореалізації та розвитку в нових соціально-економічних умовах.

Список використаних джерел:

1. Соціальний захист. Перелік організацій та фондів, які допомагають українцям під час війни. URL: <https://auc.org.ua/novyna/perelik-organizaciy-ta-fondiv-yaki-dopomagayut-ukrayincyam-pid-chas-viyny> (дата звернення 16.10.2024).

2. Трубавіна І. М., Куратченко І. Є. Сприяння соціальній роботі в умовах гуманітарної кризи: методичні рекомендації / за ред. Трубавіної І. М. Харків-Бердянськ : ХНПУ, 2017. 28 с.

3. Мельник Л. А. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Л. А. Мельник та ін. ; [за ред. Л. С. Волинець]. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.

***Вікторія Гураль,**
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: **Галина Лещук,**
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. Володимира Гнатюка*

РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Постановка проблеми. Проблема реабілітації військовослужбовців є надзвичайно важливою та актуальною у всі часи, а особливо зараз в Україні. У розвитку цієї справи важливим є моніторинг й аналіз зарубіжного досвіду та створення перспективи впровадження його на сучасному етапі у вітчизняних умовах. Ця проблема має декілька вимірів: соціальний і науковий. Реабілітація як складний процес відновлення ресурсів життєдіяльності військових аналізувалась у наукових дослідженнях Ю. Бриндікова, О. Сафіна, А. Якимчука та інших.

Виклад основного матеріалу. Із прийняттям Закону про добровільне об'єднання територіальних громад № 157-VIII від 5 лютого 2015 року (далі – ОТГ) багато важливих державно-політичних процесів локалізувались. ОТГ набуло більше повноважень та прав, прийняття рішень відбувається вже значно оперативніше. Безумовно, це стосується й розвитку реабілітаційного потенціалу певного регіону.

На Тернопільщині упродовж 2021-2024 рр. відкрився і функціонує «Дім Ветерана» (м. Тернопіль), розпочалось створення реабілітаційних центрів (м. Тернопіль) та відділень (м. Тернопіль, м. Чортків) для військових, в яких працюватимуть реабілітологи різних напрямів, почало функціонувати Управління з питань ветеранської політики Тернопільської ОВА, відкрито Центр ветеранського розвитку. Питання посилення державної політики підтримки ветеранів також піднімалося на форумі «Ветерани – шлях додому: спроможності громад у захисті прав та задоволенні потреб ветеранів» (22.07.2024 р.), організованому Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів спільно з Тернопільською обласною військовою адміністрацією, Тернопільською міською радою, Міжфракційним депутатським об'єднанням «Реабілітаційні сили України», Тернопільською обласною профспілкою учасників бойових дій та військовослужбовців, ГО «Правосвідомі», ГО «Україна 2.0.», iHUB та за сприяння Програми USAID «РАДА: наступне покоління» [4]. Основна ініціатива тут належить волонтерам та активістам із громадського сектору. Так, до прикладу, тернопільський художник Рустам Давлетов проводить арт-терапію для військових, які перебувають на лікуванні, волонтерка Олена Хмельницька також долучається до організації арт-терапевтичних сесій і є авторкою виставки робіт поранених бійців «Воїни світла».

Однак, важливим є також проведення реабілітаційних активностей, до створення яких дуже важливо залучати молодь. На 10-му Київському Безпековому Форумі для молоді поетка, військова медиканя, розвідниця ЗСУ Ярина Черногуз зазначила, що «кожна молода людина, яка хоч трохи залучена в процес оборони навіть, якщо це навчання, навіть, якщо це якась організація – вона уже буде відчувати себе частиною спільної справи» [1].

На нашу думку, одним із важливих проєктів може стати літературно-мистецька резиденція. Її діяльність може полягати не лише у професійному відновленні письменників, але й бути ефективною в роботі з усіма військовими, особливо з тими, хто перебуває на лікуванні та самостійно не може пересуватись. Відтак, було б важливо організувати такі активності як подорожі цікавими історичними, мистецькими та літературними місцями регіону.

У цьому контексті цікаву ініціативу запропонувала команда проєкту «Хащі». На їхньому YouTube-каналі представлений випуск «Химерний край» в якому ведучий розповідає про карту млинів України, створену Олександром Даніловим та Олександром Михайликом [5]. На мапу нанесені розташування млинів у селах і

містечках, які позначені відповідними знаками як водяні, вітрильні, парові та такі, що працюють на інших видах енергії. До кожної споруди подано коротку інформацію та точну геолокацію. Карта зручна у використанні, тому можна легко скласти шлях поїздки.

Під час реалізації такої подорожі слід виокреслити організаційні етапи:

1) підбір маршруту, пошук трансферу, лекторів і волонтерів – маршрут має бути посильним, але водночас цікавим. Важливо забезпечити зручні умови під час поїздки, з урахуванням всіх індивідуальних особливостей учасників. Лекторів необхідно заздалегідь познайомити із військовослужбовцями, щоб вони змогли зрозуміти їхні уподобання. Допомога волонтерів необхідна на усіх етапах реалізації проєкту, але найбільше – у допомозі військовим при пересуванні та зйомці під час екскурсій-ретритів;

2) комунікація із військовими та спільне затвердження плану та місць поїздки – обмін думками та врахування усіх зауважень військовослужбовців, огляд локацій на карті та знаходження консенсусу; дозвіл на фото/відеозйомку;

3) подорож та відпочинок на локаціях, фото/відеозйомка – прибуття та прослуховування лекцій про історію місцевості та млинів, перебування на природі. Волонтери паралельно фотографують та знімають весь процес;

4) повернення на резиденцію та перегляд змонтованого ролика – приїзд та організація кіновечора, на якому військослужбовці зможуть переглянути спільний ролик із подорожі.

Висновки. Окрім лекцій можна організовувати різноманітні арт-сеанси: малювання картин, створення речей власними руками, читання поезії, слухання пісень, медитації тощо. Перебування на природі, слухання історій про місцину та млини, фіксування щасливих моментів на камеру, а згодом їхній перегляд позитивно впливатиме на самопочуття військослужбовців. Реалізація таких проєктів як подорож до млинів або до інших історично-мистецьких локацій дозволить також залучити молодь, яка допомагатиме під час організації й у проведенні. Молоді люди зможуть поспілкуватись із військовими і можливо переосмислити безліч важливих у наш час речей.

Список використаних джерел:

1. Open Ukraine. Україна має навчитися воювати в довгу, - військова медицина Ярина Черногуз, 2024. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jJ-mmDECCcI> (дата звернення: 03.11.2024).
2. Бриндіков Ю. Л. Теорія та практика реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій в системі соціальних служб. Хмельницький, Тернопіль, 2018. 559 с.
3. Сафін О., Якимчук А. Психологічні інструменти роботи з учасниками антитерористичних операцій під час їхньої реабілітації. *Збірник наукових праць*

ТНПУ

Стратегії наукового пошуку в соціальній роботі, соціальній педагогіці та соціальній освіті: поліфункціональність ідей

Національної академії Державної прикордонної служби України. серія: Психологічні науки. 2020. Т. 14. С. 235–251.

4. Тернопільська обласна військова адміністрація. У Тернополі відбувся форум «Ветерани – шлях додому». URL: <https://oda.te.gov.ua/news/u-ternopoli-vidbuvsia-forum-veterany-shliakh-dodomu> (дата звернення: 01.11.2024).

5. Хаці. Химерний край. Останній єдиноріг світу. Українські масони. Містика осіннього сонцестояння. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YsZUbrkWdlU> (дата звернення: 31.10.2024).

Ольга Дроник,

здобувачка другого рівня вищої освіти спеціальність 231 Соціальна робота, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Світлана Калаур, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка

ЗАКОНОДАВЧІ ГАРАНТІЇ ПІДТРИМКИ ОДИНОКИХ МАТЕРІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сучасна сім'я є тим соціальним інститутом, який постійно трансформується. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну поставило перед державою величезні виклики, наслідком якого стали людські жертви, занепад економіки та величезні збитки. Щоб зберегти систему соціального забезпечення, держава продовжує фінансувати соціальні програми, незважаючи на фінансові труднощі. Погоджуємося із думкою Ю. Шевців та О. Білецького [10] щодо того, що велику роль у розвитку такого типу сім'ї як «сім'я одинокої матері» та питанні подолання проблем самотнього материнства відіграє державна соціальна політика.

Виклад основного матеріалу. Відзначимо, що дослідженням особливостей соціальної підтримки одиноких матерів присвячені праці таких українських вчених, як Ю. Підвальної, А. Дзьонь, І. Чеховської та інших.

У ході дослідження було з'ясовано, що нормативно-правова база вітчизняного законодавства щодо матерів із дітьми стосується всіх типів сімей з неповнолітніми дітьми. Проте, одинокі матері мають ряд додаткових соціальних гарантій [5, с. 40]. Так, основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання соціального захисту та підтримки одиноких матерів є Закони України «Про охорону дитинства», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про державну